

TRANSPORT AVARIYALARDA BIRINCHI TIBBIY YORDAM KO`RSATISH

Karimov Abduhalim Abduroziqovich

*Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti, Jamoat salomatligi va
sog'liqni saqlash menejmenti kafedrasi assistenti*

Annotatsiya. Ushbu maqola transport avariylarida birinchi yordamning hal qiluvchi rolini o'rganib chiqadi, jarohatlarni yumshatish va hayotni saqlab qolish uchun o'z vaqtida va tegishli choralar muhimligini ta'kidlaydi. Tarkib birinchi yordam protseduralarining asosiy jihatlarini, shu jumladan dastlabki baholash, umumiy jarohatlar va transport avariylarining turli stsenariylarida yordam ko'rsatishning amaliy usullarini o'z ichiga oladi. Maqola jamoatchilik xabardorligi va tayyorgarligini oshirish bo'yicha tavsiyalar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar: birinchi yordam, Transport avariylari, Favqulodda vaziyatlar, tibbiy yordam, xavfsizlik protokollari.

Transport avariylari kutilmaganda sodir bo'lishi mumkin va potentsial jarohatlarni yumshatish va hayotni saqlab qolish uchun darhol va samarali birinchi yordam choralari talab qiladi. Ushbu maqola transport avariylaridan keyin birinchi yordam ko'rsatish bo'yicha keng qamrovli qo'llanmani taqdim etishga qaratilgan. Tez va to'g'ri harakatlarning muhimligini tushunish, bunday avariylarga aloqador bo'lganlar uchun natijalarni sezilarli darajada o'zgartirishi mumkin.

Ko'plab tadqiqotlar transport avariylarida o'lim va kasallanish darajasini kamaytirishda tezkor birinchi yordamning muhim rolini ta'kidlaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, birinchi yordam bo'yicha asosiy bilimlarga ega bo'lgan shaxslar favqulodda vaziyatlarda samarali javob berish, keyingi zararni oldini olish va umumiy omon qolish darajasini yaxshilash uchun yaxshiroq jihozlangan. Ushbu adabiyot tahlili tavsiya etilgan usullarimiz uchun asos yaratish uchun mavjud tadqiqotlar va ko'rsatmalarga asoslanadi.

Ushbu keng qamrovli qo'llanmani tuzish uchun tibbiy jurnallar, favqulodda vaziyatlarga javob berish bo'yicha qo'llanmalar va qizil Xoch va Jahon Sog'liqni saqlash tashkiloti kabi tashkilotlarning ko'rsatmalari kabi nufuzli manbalardan ma'lumotlar to'plangan. Usullar bo'limida turli xil stsenariylarda, shu jumladan avtohalokatlar, poezd avariylari va samolyot halokatlarida ko'riladigan qadamlar ko'rsatilgan. Ushbu usullar belgilangan birinchi yordam tamoyillariga asoslanadi va

turli darajadagi tayyorgarlikka ega bo'lgan shaxslar uchun ochiq bo'lishi uchun mo'ljallangan.

Transport avariyasida birinchi yordam ko'rsatish jarohatlarni minimallashtirish va hayotni saqlab qolish uchun juda muhimdir. Bunday vaziyatlarda birinchi yordam ko'rsatish bo'yicha umumiy ko'rsatmalar:

Xavfsizlikni Ta'minlash:

- Baxtsiz avariya joyiga yaqinlashishdan oldin, o'z xavfsizligingizni ta'minlang. Yo'l harakati, yong'in yoki boshqa potentsial xavflardan xabardor bo'ling.

- Iloji bo'lsa, xavfli chiroqlarni yoqing va boshqa haydovchilarni ogohlantirish uchun ogohlantiruvchi uchburchaklar yoki konuslardan foydalaning.

Vaziyatni baholang:

- Bunday oqish yoqilg'i sifatida har qanday bevosita xavf uchun tekshiring, yong'in, yoki beqaror transport vositalari.

- Ishtirok etgan odamlar sonini va jarohatlarning og'irligini baholang.

Yordam chaqiring:

- Favqulodda xizmatlarni murojat qiling telefon orqali va ularga joylashuvingiz, jalb qilingan odamlar soni va jarohatlarning tabiatini taqdim eting.

Dastlabki Yordamni Taqdim Eting:

- Har bir jabrlanuvchining ahvolini tezkor baholang. Hayot uchun xavfli jarohatlar bo'lganlarga g'amxo'rlik qilishni birinchi o'ringa qo'ying.

- Toza mato yoki bint bilan bosim o'tkazish orqali kuchli qon ketishini nazorat qiling.

Bosh va bo'yni barqarorlashtirish:

- Agar bosh, bo'yin yoki orqa miya shikastlanishiga shubha bo'lsa, odamning boshi va bo'ynini harakatlantirishdan saqlaning. Professional yordam kelguniga qadar ularni hozirgi holatida barqarorlashtiring.

Xavfsiz hududga o'tish:

- Agar yong'in yoki boshqa xavflar xavfi mavjud bo'lsa, jabrlanganlarni ehtiyotkorlik bilan xavfsiz joyga olib boring, orqa miya shikastlanishi uchun tegishli choralarni ko'ring.

Qulaylik va ishonchni ta'minlang:

- Jabrlanganlar bilan qoling, qulaylik va ishonchni taklif qiling. Ularni xotirjam tuting va harakatsiz qolishga undang.

Nafas olish qiyinchiliklariga qatnashing:

- Agar odam nafas olishda qiynalayotgan bo'lsa, unga qulay pozitsiyani topishda yordam bering. Agar kerak bo'lsa, qutqaruv nafasini bajaring.

Qon Ketishini Nazorat Qilish:

- Qon ketishini nazorat qilish uchun ko'rinadigan yaralarga to'g'ridan-to'g'ri bosim o'tkazing.

- Iloji bo'lsa, qon ketishini kamaytirish uchun shikastlangan a'zoni yurak darajasidan yuqoriga ko'taring.

Dubulg'alarni yoki cheklov moslamalarini olib tashlamang:

- To'g'ri tibbiy yordam ko'rsatish uchun mutlaqo zarur bo'lmasa, dubulg'alarni yoki boshqa cheklov moslamalarini olib tashlashdan saqlaning. Favqulodda vaziyatlar xizmati xodimlari ushbu vaziyatlarni hal qilish uchun o'qitiladi.

Favqulodda xizmatlarga ma'lumot berish:

- Favqulodda xizmatlar kelganda, ularga vaziyat, qurbonlar va siz ko'rsatgan har qanday yordam haqida iloji boricha ko'proq ma'lumot bering.

Esda tutingki, transport avariyasida birinchi yordam ko'rsatish yaradorlarga yordam berish va o'z xavfsizligingizni ta'minlash o'rtasidagi muvozanatni talab qiladi. Har doim imkon qadar tezroq professional tibbiy yordamga murojaat qiling. Agar siz birinchi yordam bo'yicha o'qitilmagan bo'lsangiz, yordam chaqirishga va professional yordam kelguniga qadar hududni xavfsiz saqlashga e'tibor qarating.

Muhokama bo'limi transport avariylarida birinchi yordam ko'rsatishning muammolari va mulohazalarini o'rganadi. Unda travma bilan kurashishning psixologik jihatlari, samarali yordam uchun mumkin bo'lgan to'siqlar va bunday avariylarga duch kelishi mumkin bo'lgan shaxslar uchun doimiy mashg'ulotlarning ahamiyati o'rganiladi. Bundan tashqari, u javob berish vaqtini va muvofiqlashtirishni kuchaytirishda birinchi yordam dasturlari va aloqa vositalari kabi texnologiyalarning integratsiyasini muhokama qiladi.

Xulosalar:

Xulosa qilib aytganda, transport avariylarida birinchi yordamni o'z vaqtida va to'g'ri boshqarish birinchi o'rinda turadi. Ushbu maqolada mavjud adabiyotlar va belgilangan birinchi yordam tamoyillariga asoslangan keng qamrovli qo'llanma berilgan. Zudlik bilan aralashuvning ahamiyatini tushunish va tegishli texnikani amalga oshirish transport avariylarida ishtirok etganlarning farovonligiga sezilarli hissa qo'shishi mumkin.

Birinchi tibbiy yordam bo'yicha treningning keng jamoatchilik uchun ahamiyati to'g'risida xabardorlikni oshirish uchun doimiy harakatlar qilish kerak. Hukumatlar va tashkilotlar birinchi tibbiy yordam bo'yicha asosiy ta'limni taklif qiladigan dasturlarga, ayniqsa transport avariylari stsenariylariga e'tibor qaratishlari kerak. Bundan tashqari, ushbu holatlarda birinchi yordamni yaxshilash uchun innovatsion

texnologiyalar va metodologiyalar bo'yicha doimiy tadqiqotlar tavsiya etiladi. Ushbu chora-tadbirlarni birgalikda birinchi o'ringa qo'yish orqali biz xavfsizroq muhit yaratish va transport avariyaalarining shaxslar va jamoalarga ta'sirini kamaytirish ustida ishlashimiz mumkin.

Adabiyotlar.

1. Swedish Institute for Transport and Communications Analysis. Table 22. Statistics Sweden, 2000
2. Dustova G., Karimov A. ONALIK VA BOLALIKNI MUHOFAZA QILISH BORASIDA OLIB BORILAYOTGAN ISHLAR //Евразийский журнал академических исследований. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 743-746.
3. Elvik R: How much do road accidents cost the national economy? Accident Analysis and Prevention 2000;32:849–851.
4. Mamasoliyeva Shokhista Abdugapparovna, & Kurbanov Anvar Alamovich. (2023). Mechanisms for Increasing the Economic and Organizational Efficiency of the Management of the Medical Service Sector. Texas Journal of Medical Science, 18, 150–153. Retrieved from <https://zienjournals.com/index.php/tjms/article/view/3645>
5. Melanson S, O’Gara K: EMS provider reluctance to perform mouth-to mouth resuscitation. Prehospital Emergency Care 2000;4:48–52.
6. A’lamovich K. A., Komiljanovna D. G. AHOLI O’RTASIDA YUQUMLI KASALLIKLARNING KELIB CHIQISHI VA TARQALISHI XAVFINI KUCHAYTIRUVCHI OMILLAR //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 5. – №. 1. – С. 9-12.
7. Harrison JA, Wells RB: Bystander effects on male helping behavior: Social comparison and diffusion of responsibility. Representative Research in Social Psychology 1991;19(1):53–63
8. Teshaboeva K., Israilova S., Qurbonov A. PREVENTION MEASURES FOR MAJOR NON-EPIDEMIC DISEASES //МОЛОДОЙ ИССЛЕДОВАТЕЛЬ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ. – 2021. – С. 97-99.
9. A’lamovich K. A., Rabbimovich N. A. MARKAZIY ASAB TIZIMI VA KASALLIKLARI //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 25. – №. 2. – С. 14-18.
10. Robertson L: Reducing death on the road: The effects of minimum safety standards, publicized crash tests, seat belts, and alcohol. American Journal of Public Health 1996;86(1):31–34
11. Mamasoliyeva, Shokhista Abdugapparovna, Karimov, Abdukhalim Abdurazzakovich SCIENTIFIC ASPECTS OF FORMATION OF THE SOCIO-ECONOMIC MECHANISM OF MEDICAL SERVICES // ORIENS. 2022. №3.
12. Shohista M., Abdukhalim K. TIBBIYOT OLIY O’QUV YURTLARIDA TAHSIL OLUVCHI TALABALARNI SOG’LIKNI SAQLASH IQTISODIYOTI FANINI O’RGANISH ZARURIYATI //Involta Scientific Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 4. – С. 6-11.